

ZWIJNAARDE en de ZWIJNTJESKERMIS

Sedert 1 januari 1977 maakt Zwijnaarde deel uit van de fusiegemeente Gent. Tevoren was het een zelfstandige gemeente ten zuiden van de stad en gelegen aan de linkeroever van de Schelde.

De oppervlakte van Zwijnaarde bedraagt 1204 ha en telt ongeveer 7.000 inwoners (6.116 in 1976). Van de 10 Gentse deelgemeenten is Zwijnaarde de 3de grootste in oppervlakte. De oudste vermelding van “Suinarde” dateert uit de 12de eeuw. De naam zou afgeleid zijn van “zwin” (kreek of moerassige grond) en “aarde”. Zwijnaarde was dus aanvankelijk een moerassig gebied dat regelmatig bloot stond aan overstromingen van de Schelde.

Zwijnaarde veranderde in de jongste vijftig jaar grondig van uitzicht. Na de Tweede Wereldoorlog was meer dan de helft van de oppervlakte nog ingenomen door landbouwgronden en weilanden.

Vandaag is dat minder dan een derde. Heel wat gronden zijn verkaveld en ook grote infrastructuurwerken knaagden aan het groene uitzicht van de gemeente: aanleg van de autosnelwegen en de verkeerswisselaar E40-E17, de bouw van de universitaire campus, de doortocht van de Ringvaart met de dubbele ringweg ernaast (R4) en de aanleg van industrieterreinen, KMO zone voor hoogtechnologische bedrijven en het researchpark in de Tramstraat.

Zwijnaarde heeft veel troeven: het is landelijk en residentieel, heeft veel groen met de Scheldevallei en de kastelensite, heeft industrie, hoogtechnologische bedrijven, een researchpark en ligt aan de kruising van 2 belangrijke snelwegen de E40 en de E17.

De kerkwijding ligt aan de basis van de kermissen. Zwijnaarde had een grote en een kleine kermis. De grote kermis gaat door in het weekend van de laatste zondag van september en de kleine kermis heeft plaats op het eerste weekend van juni.

De kermissen werden georganiseerd door het feestcomité, waarvan de burgemeester, of een schepen de voorzitter was, de leden waren enkele gemeenteraadsleden en enkele vrijwilligers. Maakten deel uit van de feestcommissie: Baron Etienne della Faille d'Huyse (voorzitter), Remi Vlerick, Roger Huyghe, René Vlerick, Joris Vlerick, André Vlerick, Jan Vallaeye, Joël Van den Bossche, Raf Van de Velde, Albert Niemegeers, Emiel Meersschaut, Robert Dick en Marcel Moerman.

Toen begin de jaren zeventig de kleine kermis bijna teloor ging, op het programma stond enkel nog een volleybalwedstrijd en een wandelconcert van de Koninklijke Harmonie van Zwijnaarde, werd gezocht naar vernieuwing.

In 1973 besloot de feestcommissie, onder impuls van de toenmalige secretaris Jan Vallaeye een folkloristisch feest te bouwen naar analogie met de etymologische betekenis van de gemeentenaam. Naar het voorbeeld van folkloristische manifestaties waarbij dieren centraal staan, werd in Zwijnaarde “het zwijn” als thema gekozen. De alombekende zwijntjeskermis bestaat reeds meer dan 45 jaar en heeft nog steeds plaats het eerste weekend van juni.

Op zondag juni 1973 trok een eerste Zwijntjesstoet door de straten van Zwijnaarde. De Koninklijke Harmonie, de Zwijntjesnar (Julien Meganck) en twintig verklede schoolkinderen namen aan de optocht deel. Na de stoet werden de Zwijntjesworpen georganiseerd. Vanuit de toren van de parochiale Sint-Niklaaskerk werden de prijsvarkentjes door de zwijntjesnar te grabbel gegooid. De 100 prijzen werden geschonken door de plaatselijke middenstanders en de feestcommissie.

In 1974 bestond de stoet reeds uit acht groepen. Veel praalwagens werden gebouwd door

verenigingen en wijken uit Zwijnaarde. Jan Vallaëys werd als secretaris opgevolgd door Lode De Geyter. Ambtshalve werden Gustaaf De Waele (politiecommissaris) en Robert Van Laecke (Hoofd technische dienst) opgenomen in de organisatie van de zwijntjesstoet. Zij werden later actieve leden van de feestcommissie.

Na het overlijden in 1975 van Baron Etienne della Faille d'Huyse werd Remi Vlerick voorzitter van de feestcommissie en werd in 1978 opgevolgd door René Vlerick.

In 1977 met de fusie werd door schepen Ackerman (toenmalige schepen van feestelijkheden) veel aandacht besteed aan de kermissen in de deelgemeenten. In iedere deelgemeente zou nog één officiële kermis mogen doorgaan. Zo werd de kleine kermis de officiële stadskermis en werd deze omgedoopt tot “Zwijntjeskermis”. De zwijntjeskermis werd door een speciale affiche aangekondigd, deze werd ontworpen door Gilbert De Clercq. De daarop volgende schepenen zetten deze trend verder en de kredieten werden aangepast. Sindsdien evolueerde de zwijntjeskermis tot een feeëriek en kleurrijk evenement.

In 1978 werd een ernstige inspanning gedaan zodat 21 deelnemende groepen konden gevormd worden. De oude ambachten van Zwijnaarde werden uitgebeeld en dit met veel bijval.

In 1987 bestond de stoet uit 28 groepen waaronder 5 muziekkorpsen. De zwijntjesworp werd kindvriendelijker met een eerste worp van 100 zwijntjes uitsluitend voor de kinderen, nadien kwamen de volwassenen aan de beurt voor nog eens 100 zwijntjes.

In 1988 werd Robert Van Laecke coördinator van het dienstencentrum Zwijnaarde en dus de contactpersoon tussen het stadsbestuur en de feestcommissie. Er werd een werkgroep opgericht met het doel de stoet op te waarderen. De werkgroep bestond uit Robert Van Laecke, Walter Geirnaert, Eric Meseure, Jean-Luc Nys, Jean-Paul Van Zele, Rudy Malfait, Gery Vyncke en Daniel Benoot. Onder het motto “Van het snuitje tot de staart is het zwijntje alles waard” werd getracht alle facetten van het zwijn uit te beelden.

In 1989 werd vernieuwing in de stoet gebracht door naast het thema van het “zwijn” de “geschiedenis van Zwijnaarde” uit te beelden. Er werden praalwagens gebouwd in het teken van de historische gebeurtenissen, waardevol erfgoed en oude ambachten. Voorbeelden van uitbeeldingen zijn: Isabella van Oostenrijk in Zwijnaarde, Keizer Karel aan de Hutsepot, het legerkamp in de Ardoyen en het kasteel van de Sint-Pietersabdij. Het kasteel van Zwijnaarde was ooit een “maison de plaisance”, een buitenverblijf voor prelaten en een toevluchtsoord voor de Graven van Vlaanderen. De “ophaalbrug” en het “tramken” hebben door hun verdwijning inmiddels aan historische waarde ingeboet. Julien Meganck werd als Zwijntjesnar vervangen door Frank Lemoyne. De Zwijntjesworpen werden opgewaardeerd met gouden varkentjes. De gouden varkentjes hadden een hoge prijswaarde. De prijzen werden geschonken door de plaatselijke middenstanders en de feestcommissie.

In 1990 kwamen volgende nieuwe leden de feestcommissie versterken: Walter Geirnaert, Eric Meseure, Gery Vyncke, Ronny Neyens, Rudy Malfait, Daniel Benoot. Op zaterdagmiddag was er in de Melac een kindershow, op zondag de stoet met 29 groepen, de zwijntjesworpen met een eerste worp voor de kinderen en nadien de volwassenen. De avond werd afgesloten in de Melac met varken aan 't spit en gezellig samenzijn opgeluisterd door de Dick Barry Band. De zwijntjesstoet kreeg een korter parcours en werd verder uitgebouwd en opgeluisterd door prachtige en betere muziekkorpsen (harmonieën en showbands).

In 1991 was er op zaterdag naast de kindershow een kunstconcert door de Kon. Harmonie Zwijnaarde en een Zwijntjesjogging. Door besparingen bij het stadsbestuur werd de toelage voor de zwijntjeskermis verminderd, doch door inspanningen van de feestcommissie en de medewerking

van de verenigingen werd het niveau van de kermis op peil gehouden. De stoet bestond uit 33 groepen en aan de eretribune op het dorpsplein werd commentaar en uitleg gegeven over de deelnemende groepen.

In 1992 bestond de stoet uit 29 groepen. Door een inmiddels verjongd bestuur (Robert Van Laecke werd voorzitter) werd gekozen voor een totale vernieuwing van het concept van de Zwijntjeskermis. De verschillende praalwagens belichtten de veelzijdigheid van “het varken” en lieten de geschiedenis van Zwijnaarde herleven met ruiters, figuranten in aangepaste klederdracht en opgeluisterd door de Kon. Harmonie Zwijnaarde, Kon. Harmonie Ypriane, Delta Band uit Vlissingen en het Showkorps “ The Flemisch Girls uit Lokeren. Na de stoet was er een zwijntjesworp, met als hoofdprijs “het gouden varken”. Luc Lapiere was de nieuwe nar. In de Melac was er nadien gezellig samenzijn met varken aan 't spit. Er werd voor de eerste maal ook beroep gedaan op sponsoring: Maes pils en VDK waren de hoofdsponsors.

Er werd in 1993 opdracht gegeven aan Brouwerij Van Steenberge uit Ertvelde een bier te brouwen. Dit amberkleurig kwaliteitsbier van hoge gisting (8°) wordt geserveerd in een bijpassend glas dat inmiddels een gegeerd verzamelobject is geworden. De VIP-proeverij op 28 mei 1993 met Reddy De Mey als peter van het Zwijntje werd door de talrijke aanwezigen gesmaakt. Het “Zwijntje” was geboren. Aan de bakkers en beenhouwers van Zwijnaarde werd gevraagd een zwijnaards streekproduct te maken. Het zwijnenbroodje en de zwijntjespastei waren het resultaat. De geestelijke vaders van het zwijntjesbrood waren Ignace Vanderbeken en Ivan Vermeersch, voor de zwijntjespastei was dit José en Luc Van de Velde, Chris Meersschaut en Arsène François. Later werden daar ook nog zoete lekkernijen aan toegevoegd: zwijntjesbrochet, zwijnesnoetjes en zwijntjesknabbel. Deze werden vervaardigd door Ivan Vermeersch en chocolaterie Marc De Koker. De zwijntjeskermis startte op vrijdagavond in de Melac met het Boerenparlement (Martin De Jonghe en Jo De Meyere). De 21ste zwijntjesstoet telde 31 groepen. Na de stoet waren de zwijntjesworpen, eerst voor de kinderen en nadien voor de volwassenen, er waren voor dit grabbelfestijn 13 gouden zwijntjes ter waarde van 5.000 BF. In totaal voor 80.000 BF aan prijzen. 's Avonds was er gezellig samenzijn in de Melac met varken aan 't spit.

In 1994 werd de toelage door het stadsbestuur licht verhoogd en de Feestcommissie werkte een “anders dan anders programma” uit dat succesvol is gebleken. Voortaan zou de Zwijntjesstoet slechts om de drie jaar worden ingericht. Bedoeling is de creativiteit te verhogen en de belangstelling te vergroten. De prijzenpot van de Zwijntjesworpen werd drastisch verhoogd tot boven de 100.000 BF. De zwijntjesworp werd nog kindvriendelijker. Op vrijdagavond was er in de Melac een optreden van Margriet Hermans met orkest.

Op zaterdag waren er optredens en vuurwerk op het dorpsplein. Op zondag waren er verschillende attracties op het dorpsplein en in de Dorpsstraat en nadien gezellig samenzijn met varken aan 't spit. Op maandag was er in de uitverkochte Melac een show met Jacques Vermeiren.

De grote vernieuwing gebeurde echter in 1995. De typische dorpskern werd het kloppend hart van het kermisgebeuren met de kiosk als centraal podium. Op zaterdag 17 juni 1995 trad Johan Verminnen op met zijn orkest op de kiosk. Voor de eerste keer in de geschiedenis werd de kiosk gebruikt tijdens de kermis. Spijts de regen genoten honderden aanwezigen van een geslaagd optreden. Een nieuwe trend was gezet. Vanaf nu zouden professionele artiesten op de kiosk spektakel en animatie brengen. Een vuurwerk en een historische evocatie op het dorpsplein waren andere programmapunten. Op zondag was er een middagmaal met Zwijnaardse specialiteiten op het Kasteel van Zwijnaarde, het middagmaal werd opgeluisterd door Miguel Wiels. Tijdens de receptie kwamen de koetsen aan na een mooie koetstocht door Zwijnaarde. In de namiddag was er op de kiosk een Zwijntjesfestival met verschillende optredens en attracties, waaronder de intrede van Isabelle van Oostenrijk op het dorpsplein samen met de verschillende koetsen uit de koetsentocht van de voormiddag. Nadien was er op de kiosk een optreden van Eddy Wally. De zwijntjesworp

werd in twee delen gedaan: eerste worp voor de kinderen en een half uur later de tweede worp voor de volwassenen. Op maandag was er terug een zaalshow met Jacques Vermeire in de Melac. De opstelling van de foorkramen in het straatpatroon langs de Joachim Schayckstraat bleek een goede keuze. (voorheen waren de foorkramen opgesteld rond de kiosk, die onzichtbaar was). De nieuwe aanpak was een succes en lokte positieve reacties uit bij de bevolking en in de media.

In 1996 was er op vrijdag een openingsavond van het zwijntjesfestival in de Melac met het orkest Dick Barry met een optreden van Rosa en Modest. Op zaterdag was er op de kiosk een Jubileumconcert "25 jaar Willy Sommers", na het optreden was er vuurwerk in het park van het Kasteel van Zwijnaarde. Op zondag was er een Lunch op het Kasteel van Zwijnaarde. De 22ste zwijntjesstoet stond in het teken van "Het Zwijn en de Vlaamse Gastronomie". Er waren 30 groepen. Na de stoet en de zwijntjesworpen met een prijzenpot van 150.000 BF was er een Zwijntjesfestival op het dorpsplein met verschillende attracties en een optreden op de kiosk met Sabien Tiels en Sha-Na. Er werd ook voor de eerste maal een avondmarkt in de Dorpsstraat georganiseerd. Paul De Cocker werd lid van de feestcommissie.

In 1997 was de Zwijntjeskermis aan de 25ste editie toe. Daar de kiosk wegens instortingsgevaar onbruikbaar was werd er besloten een grote tent op te bouwen in de Dorpsstraat rechtover het dienstencentrum. De toelage van stad Gent werd verhoogd en er werden speciale inspanningen geleverd om een aantrekkelijk, kleurrijk en kwalitatief programma uit te bouwen. In het raam van het zilveren jubileum van de zwijntjeskermis werd op vrijdagavond tijdens de mooie openingsreceptie hulde gebracht aan verdienstelijke medewerkers die al 25 jaar bij de festiviteiten betrokken waren. Op zaterdagavond was een optreden voorzien van Will Tura en op zondagnamiddag was er een rechtstreekse uitzending van Radio 2 "de Zondagsclub" met Ro Burms. Er werd ook een "Zwijntjesaperitief" gelanceerd. Dit aperitief op basis van likeurwijn wordt geproduceerd door Stokerij Rubbens in Zele (is nu gevestigd in Wichelen).

In 1998 was de kiosk nog altijd onbruikbaar en werd er terug een grote tent gebouwd in de Dorpsstraat. Op vrijdag was er in de tent muzikale animatie en dansgelegenheid en een spetterend optreden van The Big M's (Paul Michiels, Ronny Mosuse en Hans Martens). Op zaterdag werd na het optreden van Garry Hagger de wereldbeker voetbalmatch "Belgie-Nederland" uitgezonden op groot scherm. De avond werd afgesloten met een vuurwerk en een optreden van Petra. Op zondag was er na het Aperitiefconcert van Kon. Harmonie Zwijnaarde een Zwijntjes-brunch in het Kasteel van Zwijnaarde. Op het dorpsplein was er terug een live programma van Radio 2 "De Zondagsclub". Na de zwijntjesworp was er nog een optreden van Bart Kaëll met orkest. Op maandag was er na de avondmarkt in de tent een Humorshow met de poppen van HT&D en J.P. Maeren. De avond werd afgesloten met het show-orkest "The Romantics". Op dinsdag was er een feestnamiddag voor de derde leeftijd.

In 1999 kon de vernieuwde kiosk terug gebruikt worden, maar er werd ook een spiegel tent opgetrokken op de weide tussen E17 en de Joachim Schayckstraat. Op vrijdagavond was in de overvolle spiegel tent muzikale animatie met Eddy Vroman en een optreden van Alana Dante. Op zaterdag was er een kindershow en op de kiosk was er een optreden van de Vlaamse meidengroep Opium en later een optreden van Touch of Joy. Tussen deze twee optredens was er in de spiegel tent een optreden van Nie Neute met Loes Van Den Heuvel als gastvedette. De avond werd afgesloten met een prachtig vuurwerk op het Kasteel van Zwijnaarde. Op zondag was er een aperitiefconcert en verschillende attracties op het dorpsplein, 's middag was er op het Kasteel van Zwijnaarde een "Brunch Zwijntjesfestival" en om 15 uur vertrok de 23ste zwijntjesstoet in het teken van "het zwijn en onze taal". Na de stoet was er de zwijntjesworp met drie afzonderlijke worpen voor de kinderen en een laatste worp voor de volwassenen. 's Avond waren er optredens op de kiosk van respectievelijk Liliane Saint Pierre, Jo Vally en Christoff. Op maandag was er na de avondmarkt op de kiosk animatie met Dirk Bauters en Dirk Van Vooren. Op dinsdag was er in de Melac de

Feestnamiddag voor de derde leeftijd. Noël Van den Meersschaut werd lid van de feestcommissie.

In 2000 werd op de weide tussen E17 en de Joachim Schayckstraat een tent (13m x 15m) geplaatst en op het dorpsplein een kleinere tent. De tent op de weide werd te weinig gebruikt en was daardoor niet rendabel en zou dus in de toekomst niet meer geplaatst worden. Er waren op de kiosk vier dagen allerlei optredens met als hoogtepunt Raymond Van het Groenewoud op zondagavond. Het vuurwerk werd terug afgeschoten op het Kasteel van Zwijnaarde en er was op zondagnamiddag terug een Zwijntjesbrunch op het Kasteel.

De kermis in 2001 verliep ongeveer volgens het schema van 2000, maar er werd op het dorpsplein de groots mogelijke tent geplaatst.

In 2002 trok de 24ste zwijntjesstoet, met Walter Geirnaert als nieuwe zwijntjesnar, voor de laatste maal door de straten van Zwijnaarde. De medewerking van de verschillende verenigingen en wijken was fel verminderd en door de drukke verkeerssituatie werd het moeilijk om een goed en veilig parcours uit te stippelen. Er waren 4 dagen optredens op de kiosk en op zaterdagavond was er vuurwerk op het Kasteel van Zwijnaarde.

In 2003 waren er terug 4 dagen optredens op de kiosk. De kermis werd geopend met een tentoonstelling "100 jaar leven op en rond de kiosk". Het was 100 jaar geleden dat de kiosk werd gebouwd, deze werd voor deze gelegenheid feestelijk versierd. Naast de zwijntjesbrunch op het Kasteel was er ook voor de eerste maal een zwijntjesbarbecue in de feesttent op het dorpsplein. Op zaterdagavond was er terug een muzikaal vuurwerk op het Kasteel van Zwijnaarde. Ook in 2004 verliep de kermis zoals de vorige jaren: 4 dagen optredens op de kiosk, met muzikaal vuurwerk op zaterdagavond.

In 2005 werd in de Dorpsstraat op zondagnamiddag een Zwijntjespromenade "25 jaar Zwijntjesstoet" georganiseerd, ondertussen waren er optredens op de kiosk. Enkele praalwagens werden opgesteld in de Dorpsstraat met daarrond straatanimatie. Op de kiosk traden gedurende de 4 dagen van de 33ste Zwijntjeskermis verschillende artiesten en groepen op. Hoogtepunt was het optreden van The Romeo's op zondagavond.

In 2006 kreeg de feestcommissie van de stad Gent de beschikking over een eigen lokaal boven het dienstencentrum. Het lokaal is toegankelijk via de Zandvoordestraat.

In 2007 werd ter gelegenheid van "Het jaar van 't Zwijn" een etagewedstrijd georganiseerd, zowel handelaars als particulieren konden hier aan deelnemen. Terug 4 dagen optredens op de kiosk. Ter gelegenheid van de 40ste editie in 2012 werd in het "Rustoord Zonnebloem" een overzichtstentoonstelling gehouden, de tuin werd versierd met praalwagens en attributen van de verschillende zwijntjesstoeten. Door de kinderen van de basisschool "Sint Vincentius" werden 208 zwijntjes versierd welke verspreid werden op alle verdiepingen van het rustoord.

In 2017 was de zwijntjeskermis aan haar 45ste editie toe. Er werd voor deze gelegenheid een speciaal bier gebotteld door de brouwerij Van Steenberge, nl. "Zwijntje 45" verkrijgbaar in een feestfles van 75 cl, 9% vol. alcohol, moederbier Augustijn grand cru. Na meer dan 40 jaar lid van de feestcommissie waarvan 25 jaar als voorzitter geeft Robert Van Laecke na deze kermis de fakkel door aan de jongere generatie. Huidig secretaris Kevin Vervoort wordt voorzitter.

In april 2018 verhuist het secretariaat van de feestcommissie naar de kelderverdieping van de Nieuwe Melac, wij beschikken daar over 2 lokalen.

In 2018 en 2019 verliepen de zwijntjeskermissen zoals voorheen, maar door de coronacrisis werden

ze in 2020 en 2021 afgelast.

Na de zwijntjeskermis van 2019 wordt de feestcommissie uitgebreid met een aantal nieuwe leden. Maken momenteel deel uit van de feestcommissie: Kevin Vervoort, Robert Van Laecke, Jean-Luc Nys, Tim Beke, Steven Lammens, Lieve De Brabander, Rika Heijse, Silvio Pype, Koen Vermeiren en Christophe Bodry.

Robert Van Laecke, juli 2021